

Högskolan Dalarna, rektor
(Ert dnr DUC 2009/1897/10)

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Sofia Almqvist
08-563 085 64
sofia.almqvist@hsv.se
BESLUT

2010-03-12
Reg.nr 31-5952-09

Anmälan mot personal- och arbetslivsprogrammet vid Högskolan Dalarna

Högskoleverket har i sin granskning funnit anledning att betona vikten av att kursplaner måste utformas så att de innehåller tydliga regler om bl.a. examinationsformerna.

Anmälan

NN har i en anmälan till Högskoleverket uppgett att det finns en rad brister på personal- och arbetslivsprogrammet (PAL-programmet) vid Högskolan Dalarna. Hon anför bl.a. följande. Programmet startade vid lärosätet år 2008. Olika utvärderingar har t.ex. upprättats och bristerna har framförts till studentkåren och till rektorn. Studenterna i hennes årskull har dock inte märkt av några förbättringar. Exempel på bristerna är att:

- kurslitteraturen har ändrats under pågående kurser,
- de programansvariga kan inte redogöra för vad som är obligatoriskt i undervisningen och närvaro har då och då tagits trots att det saknas information om att närvaron skulle vara obligatorisk,
- examinationsformerna har inte varit fastställda då kurserna startar,
- en kurs har kunnat innehålla flera olika examinationsformer och lärarna har ibland rättat tentorna efter olika riktlinjer,
- examinationerna efterlever inte alltid kursmålen,
- kurserna saknar mallar för hur uppsatserna ska utformas och se ut, men trots detta har studenter som skrivit på fri hand fått neddragna betyg för att uppsatserna inte utformats korrekt,
- vid ett möte med lärosätets studievägledare under vårterminen 2009 konstaterades att det rådde klara brister i programmet.

Högskolans yttrande

Högskoleverket har bett Högskolan Dalarna att yttra sig över NNs anmälan.

Högskolan Dalarna har anført bl.a. följande. Programmets samtliga kurser bedrivs inom ett gemensamt huvudområde med benämningen personal och arbetsliv.

PAL-programmet startades höstterminen 2008. Programmet bygger på den modell för personal- och arbetslivsutbildningar (PA-utbildningar) som Högskoleverkets bedömaregrupp förordade vid utvärderingen av landets PA-utbildningar år 2004.

NNs anmälan har föranlett en dialog med den programansvariga läraren om de brister som påtalats. Lärosätet beklagar att de åtgärder som vidtagits inte synes ha varit tillräckliga. Kursplanen är det styrande dokumentet för både studenter och högskolan. Alla ändringar i kursplanens, såsom t.ex. förändringar av kurslitteraturen, fastställs av den akademiska nämnden som har ansvar för kurserna i utbildningen. Den kursansvariga läraren har i uppdrag att kontinuerligt hålla litteraturlistan relevant och aktuell, vilket ibland har lett till sena ändringar. Dessa förändringar framgår i berörd kursplan, som beslutas av akademiska nämnden och kommuniceras till studenterna via anslag och information på lärplattformen *Fronter* senast tre veckor före kursstart. Vid ett par tillfällen har dock en ändring av litteraturen gjorts strax före kursstart, vilket högskolan beklagar.

Högskolan anför vidare att föreläsningarna som regel inte är obligatoriska. Om de är det måste de ha hög relevans för kursmålen. Det har förekommit att en föreläsning inte relaterade tillräckligt väl till kursmålen, beroende på bristande kommunikation mellan den kursansvariga läraren och föreläsaren. Detta har uppmärksammats av högskolan och åtgärdats. Lärosätet kommer att vara tydligare med att ange om ett undervisningspass är obligatoriskt och detta kommer att framgå av olika kursscheman. En annan åtgärd är att genomgående kommunicera föreläsningarnas sammanhang och syfte, inte minst i relation till kursmålen, för att tydliggöra den röda tråden. När det gäller att närvara på studenterna då och då har tagits har syftet med detta varit att bättre lära känna studenterna i programmet. Syftet med dessa upprop har tyvärr inte klargjorts; det har inte handlat om närvarokontroll i egentlig mening.

Det finns enligt högskolan pedagogiska motiv för uppläggningsformen av examinationerna inom kurserna. Utvärderingen av kurserna har inte föranlett någon förändring av dessa uppläggningsformer. Av kursplanen ska framgå de examinationsformer som används för att bedöma om studenterna uppnått målen med kursen. Examinationsformerna får inte ändras med mindre än att kursplanen ändras av akademiska nämnden. Vid kursstarten diskuterar den kursansvariga läraren examinationsformerna med studenterna och är inom vissa ramar öppen för att modifiera dessa i enlighet med framlagda synpunkter och mot vad kursplanen föreskriver. Högskolan ska se över hur uppläggningsformen av examinationsformerna i kursplanen beskrivs så att de verkligen ger det pedagogiska stöd som är avsikten, samt att de är tillräckligt tydliga för studenten och läraren.

Enligt högskolan arbetar lärarna på programmet hårt med det som brukar kallas *alignment*, dvs. en konsistent linje mellan mål, examination och bedömning i kurserna samt innehållet. Det finns fortfarande en del att förbättra i detta avseende. Lärosätet har genomfört ett par projekt för att utreda sambandet mellan mål formulerade som förväntade studieresultat och formerna för examinationen. Bologna-processen har fört in ett nytt tänkande kring uppläggningsen av utbildningen och det har visat sig att det fortfarande finns en del brister i hur mål formuleras och examineras. Detta är ett högt prioriterat område i högskolans kvalitetsarbete. Högskolan ska vidare se till att enhetligheten i olika avseenden inom PAL-programmet utvecklas, inte minst därför att personalen kommer från olika akademiska discipliner.

Samtliga kursplaner för programmets fem första terminer är fastställda av akademienämnden. Det återstår nu att fastställa kursplanerna för den sjätte terminen. Arbetet med dessa är långt gånget och kursplanerna kommer att vara färdigställda i god tid.

Högskolan anför slutligen att om flera lärare rättar examinationer måste det finnas tydliga betygs-kriterier som möjliggör arbetet, så att rättssäkerheten för studenterna tryggas. De rättande lärarna ska sedan ge examinatoren underlaget för examinatorns bedömning och beslut om betyg. Frågan ligger högt på dagordningen och diskuteras ofta. Det finns även gemensamma riktlinjer när bedömningen är fördelad på flera lärare. Trots detta så har det uppstått brister. Högskolan ska se över betygs-kriterierna för programmets kurser och se till att de utformas så att de blir ett tydligt stöd för lärarnas bedömningar av examinationen och för studenternas studier. Med anledning av den kritik som riktats mot programmet har högskolan planerat följande åtgärder:

- Formerna för information mellan lärarna och mellan lärarna och studenterna ska förbättras.
- Beskrivningen av examinationsformerna i kursplanerna ska göras tillräckligt tydliga för både studenten och läraren.
- Sambandet mellan mål formulerade som förväntade studieresultat och formerna för examinationen inom programmet ska utvecklas.
- Betygs-kriterierna för kurserna i programmet ska utvecklas så att de blir ett stöd för både läraren och studenten.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverkets uppgift är bl.a. att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Syftet med tillsynen är att värna om enskilda individers rättigheter genom att kontrollera att universitet och högskolor följer de lagar och förordningar som gäller för verksamheten. I centrum för Högskoleverkets tillsyn står studenternas rättssäkerhet.

Utbildningens kvalitet

Högskoleverket har ett särskilt system för kvalitetsutvärderingar av utbildningar. Dessa genomförs på uppdrag av regering, i regelbundna cykler, och inte efter anmälningar från studenterna. Högskoleverket kan således i sin tillsynsverksamhet generellt sett inte uttala sig om utbildningskvaliteten, utan kan framför allt granska att gällande regler på högskoleområdet följs av högskolan. Högskoleverket noterar dock att Högskolan Dalarna i sitt yttrande har påtalat att högskolan har planer på att genomföra vissa förbättringar avseende kvaliteten på utbildningen. Högskoleverket ser positivt på detta.

Kursplaner och obligatoriska moment

I 6 kap. 14 § högskoleförordningen anges att det för en kurs ska finnas en kursplan. Enligt 6 kap. 15 § 7 och 9 samma förordning ska i kursplanen anges den kurslitteratur och övriga läromedel som ska användas samt formerna för att bedöma studenternas prestation.

Det finns inte angivet när en kursplan senast måste vara fastställd. Högskoleverket förespråkar generellt sett att den bör vara fastställd i god tid innan kursen startar. Eftersom kursplanen innehåller bindande föreskrifter för lärosätet och för studenterna måste den åtminstone vara fastställd senast innan kursen startar. Av utredningen i ärendet framgår dock inte annat än att kursplanerna för de kurser på programmet som har hunnit starta också har fastställts innan kurserna startade. Högskoleverket har vidare inga synpunkter på att litteraturlistan ändras, så länge beslutet fattas i behörig ordning samt kommuniceras med studenterna i god tid.

Högskoleverket har i sin tillsynsverksamhet heller inte några synpunkter på vilka examinationsformer som högskolan använder. Det är dock för studenternas rättssäkerhet mycket viktigt att examinationsformerna tydligt framgår av kursplanen. Om det ställs krav på deltagande från studenternas sida i ett utbildningsmoment för att studenten ska kunna godkännas på kursen är detta obligatoriska moment en del av examinationen. Det är därför viktigt att sådana moment också anges i den aktuella kursplanen. Information om obligatoriska moment kan naturligtvis spridas även på andra sätt, exempelvis genom att det framgår av kursschemat. Högskoleverket vill dock poängtera att det inte räcker att informationen anges där, utan lärosätets krav på obligatoriska moment måste framgå av kursplanen. Högskoleverket förutsätter att lärosätet kommer att vidta relevanta åtgärder i denna del.

Riktlinjer vid rättning av tentor

Det är mycket viktigt för studenternas rättssäkerhet att det finns gemensamma och tydliga betygskriterier vid rättning av tentorna. Detta gäller särskilt om det inte är

en och samma examinator som rättar samtliga tentor. Högskolan har påtalat att det har funnits vissa brister i denna del. Högskoleverket förutsätter att lärosätet prioriterar arbetet med denna fråga och vidtar relevanta åtgärder.

Med dessa besked avslutas ärendet.

På Högskoleverkets vägnar

Teresa Edelman
Beslutande verksjurist

Sofia Almqvist
Verksjurist

Kopia till:
NN